

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

23 August 1944 — temelie a epocii marilor înfăptuiri de astăzi

An de an, marea sărbătoare de la 23 August constituie pentru poporul nostru un fericit prilej de comemorare a eroicului eveniment din acea zi a anului 1944 și a celor care l-au înfăptuit, precum și de trecere în revistă a împlinirilor din epoca ce s-a temeluit atunci.

Insurecția armată de la 23 August 1944 și întoarcerea armelor împotriva Germaniei naziste de către România, organizate și realizate de către forțele progresiste din țara noastră, au fost de fapt acte ale întregului popor român. Este deosebit de grațioasă, în acest sens, atitudinea armatei române care s-a identificat pe de-a-ntregul cu actul eroic și fără nici o defecțiune a luptat vitejește pînă la sfîrșitul războiului pentru eliberarea pămîntului Patriei, aducînd o contribuție majoră și la eliberarea altor popoare de sub dominația fascistă. Pe lângă faptul că ieșirea României din coaliția cu Germania hitleristă a privat mașina de război germană de importante resurse economice și a răsturnat raportul de forțe, actul eroic al poporului român a avut un impact politic și asupra altor state, determinînd crize profunde regimurilor politice favorabile Germaniei din unele țări vecine sau chiar mai îndepărtate. Este îndeobște recunoscut că atît prin prezența ei militară masivă pe cîmpul de luptă cît și prin sprijinul economic, România a contribuit, alături de Națiunile Unite, la grăbirea cu cel puțin două sute de zile a sfîrșitului războiului.

Actul de la 23 August 1944 a marcat începutul Revoluției de eliberare națională și socială, anti-fascistă și antiimperialistă deschizînd zări noi pentru dezvoltarea ulterioară a României.

Un chip nou a dobîndit Patria după ce în fruntea destinelor ei a fost ales Domnul Președinte Nicolae Ceaușescu, inițiatorul marilor înfăptuiri cu care se mîndrește astăzi poporul român, ctitorul României contemporane care și-a făurit un prestigiu nepieritor în rîndul celorlalte națiuni ale lumii.

Programul pe care l-a prezentat în cuvîntarea rostită la alegerea Domniei Sale în 1965 poartă astăzi chipul numeroaselor înfăptuiri care ne înconjoară pretutindeni în țară, cu realizări care au la temelie lor îndrăzneală, muncă eroică și bucuria împlinirii. Este de ajuns să amintim aici cîteva din ctitoriile acestei epoci istorice: Transfăgărășanul, Canalul Dunăre—Marea Neagră, salba hidrocentralelor de pe Dunăre și alte riuri ale țării, metroul Capitalei, marile combinate ale chimiei, oțelului și cărbunelui, întinse sisteme de irigații și de îmbunătățiri funciare, instituții noi de cultură, orașe cu chip nou, începînd cu Bucureștiul al cărui centru civic devine altul și sate care își asumă atribute urbane. Acestea toate sînt ctitorii cu care ne mîndrim acasă cît și în lume.

Înfăptuirile acestor ani nu sînt rezultatul unei angajări într-o competiție cu restul lumii ci au la baza lor dorința de a construi o țară nouă pentru întregul popor, pentru fericirea și bunăstarea fiecărui dintre noi. Ele au avut darul de a opera și transformări profunde în conștiința oamenilor care s-au angajat în această operă marea din convingerea că tot ceea ce realizează fac pentru ei, zidind trepte noi spre viitorul tot mai luminos al Patriei.

Acestui chip nou al ctitorilor dinăuntrul țării îi corespunde imaginea nouă și prestigiul de care România și Președintele ei se bucură în rîndul națiunilor lumii. Poporul român, profund angajat în zidirea unor ctitorii care sînt nu numai ale zilei de astăzi ci și ale viitorului, este în același timp

făuritorul și sprijinitorul unei politici internaționale care să asigure dănuirea realizărilor sale: o politică de pace și de frățietate cu toate popoarele lumii, bazată pe principiul respectării independenței și suveranității fiecăruia.

România Socialistă a dovedit, mai ales în perioada de după 1965, o adevărată vocație universală, implicîndu-se cu dăruire în tot ceea ce este merit să sporească pacea pe planeta noastră prin propuneri de un înalt realism și de o deosebită originalitate.

Este exemplară dăruirea cu care Președintele Nicolae Ceaușescu s-a angajat în efortul uriaș al națiunilor iubitoare de pace. Iată cîteva dintre problemele asupra cărora țara noastră a stăruit în mod deosebit oferind soluții proprii: transformarea Balcanilor într-o zonă a păcii și buneii vecinătăți, lipsită de arme nucleare și de baze militare străine; Conferința pentru Securitate și Cooperare în Europa, căreia Președintele României i-a oferit o strălucită contribuție teoretică și practică; numeroase propuneri românești de mare valoare în cadrul O.N.U. care au devenit acte oficiale ale organizației internaționale, cum au fost Declarația în legătură cu promovarea în rîndul tineretului a idealurilor de pace, respect reciproc și înțelegere între popoare; declararea din inițiativă românească a perioadei 1970—1980 drept deceniu dezarmării; proclamarea, tot din inițiativă țării noastre a anului 1985 drept Anul Internațional al Tineretului sub deviza „Participare, Dezvoltare, Pace”. La toate acestea se adaugă Apelurile pe care Președintele Nicolae Ceaușescu, Marea Adunare Națională și Frontul Democrației și Unității Socialiste le-au adresat șefilor de state, parlamentelor și organizațiilor politice și sociale din întreaga lume pentru trecerea la măsuri concrete care să ducă la dezarmare, pace și cooperare, oferindu-se exemplul măsurilor luate în această direcție de către România.

De noul climat din Patria noastră din ultimii douăzeci și unu de ani s-a bucurat din plin și Biserica Ortodoxă Română, alături de celelalte culte religioase de la noi. În această perioadă au fost restaurate numeroase biserici, monumente istorice și de artă, au fost construite noi locașuri de cult iar altele au fost împodobite cu pictură nouă. Au fost tipărite serii de cărți și reviste: cursuri și manuale pentru școlile teologice, cărți de cult, cărți de rugăciune, cîteva ediții ale Sfintei Scripturi. Au apărut numeroase lucrări în „Biblioteca teologică” precum și în colecția „Părinți și scriitori bisericesti”. Învățămintul teologic își desfășoară în cele mai bune condiții activitatea sa de formare a noilor generații de slujitori bisericesti iar clerului i se oferă largi posibilități de activitate duhovnicească și pastorală.

Tot în acești douăzeci și unu de ani Biserica noastră a adîncit mereu legăturile cu Bisericile Ortodoxe surori. În același timp și-a îndreptat atenția și spre celelalte Biserici Creștine cu care întreține raporturi frățești directe sau în cadrul unor organizații creștine internaționale sau regionale cum sînt Consiliul Mondial al Bisericilor, Conferința Creștină pentru Pace sau Conferința Bisericilor Europene, iar la noi în țară colaborează, în chip rodnic, cu celelalte culte în cadrul ecumenismului nostru local pentru slujirea Patriei pe drumul înaintării ei spre culmi tot mai înalte de civilizație și progres în unitate cu întregul nostru popor.

Redacția

CALENDAR DE INIMĂ

Vîrful speranței

Profesorul și directorul „în pensiune” Iosif Cațaveiu (65 de ani) scria din Sighetul Marmăției, la 25 mai 1937, lui Miron Cristea la București, că strămoșul său, protopopul ortodox din Lisa (jud. Făgăraș) Vasile Cațaveiu, a fost martirizat în anul 1700 „din cauza religiei, de către catolicii austrieci și de reformații unguri”. A fost dus în munții Făgărașului și omorît, pe un vîrf, care mai păstra încă amintirea tragediei, numindu-se „Vîrful lui Cațaveiu”. Poate că se mai numește și astăzi așa!

În cartea lui Sebastian Stanca, „Contribuția preoției române din Ardeal la războiul pentru întregirea neamului, 1916—1919” (Cluj, 1925, p. 54) am întîlnit încă odată numele acesta puțin obișnuit, de Cațaveiu, și anume purtîndu-l doi preoți ortodocși, ambii tot din Lisa, ceea ce înseamnă că și urmașii lui Vasile Cațaveiu s-au ținut tot atît de tari în credința lor ortodoxă. Unul din ei, Iosif V. Cațaveiu, fiindcă a îndrăznit să pomenească pe conducătorii statului român înainte de intrarea trupelor române în Transilvania, în 1916, a fost condamnat la patru ani închisoare, pe care i-a început în temnița din Cluj, murind acolo la 14 ianuarie 1918. A fost adus în parohia lui, la Lisa, și îngropat creștinește. Al doilea, Petru Cațaveiu, din Rotbav, ajuns mai apoi preot tot în Lisa, a fost și el închis timp de un an în 1916—1917. Cînd s-a întors și-a găsit soția și copiii alungați din casă, în care se instalase armata germană.

Alții din familia Cațaveiu ca să se salveze de la persecuții, au trecut la uniatism. De aceea, Iosif Cațaveiu mărturisește că el, dacă nu s-ar fi întîmplat uciderea stră-strămoșului său, el ar putea să fie acum ortodox. Ba chiar își exprima acum dorința de a reveni la ortodoxie.

Dar suferința lui Iosif Cațaveiu în 1937 era alta. Scrisese niște cărți și nimeni nu voia să i le publice deși, credea el, avea merite mari, naționale și culturale, și chiar o anumită notorietate europeană. Scria: „Sînt unul din puținii români care reușii să mă scap de influența copleșitoare a curentului maghiarizării sub guvernul baronului Desideriu Bánffy (1896—1902)”. Făcuse mai multe călătorii în Europa: „În străinătate am ținut 3 conferințe științifice asupra Esteticii absolute (în 1912 la Budapesta, în 1913 la Viena și, în 1914 la München și Firenze)”. Numele său era cunoscut în Italia, Ungaria, Austria și Germania, ca unul ce elaborase o teorie estetică originală, „foarte apreciată de Dr. O. Borvin”.

După război a dorit „să se sfințească idealul readucerii românilor deznaționalizați din Ardeal, în sinul neamului, și reînțoarcerii greco-catolicilor români în Biserica mamă ortodoxă”. A fost numit profesor la Sighet și, o bună bucată de vreme, a lucrat la traducerea Esteticii sale în românește. Originalul era în limba germană. Apoi s-a ocupat de literatură. A scris un roman, „Labyrinthos” — după cum vedem, premergînd prin titlu și pe unii francezi, și pe unii de-ai noștri — o trilogie, probabil cu intenții moralizatoare, pentru că — scrie el — „stă în serviciul necesității de mintuire a neamului norocit de azi”.

A umblat cu acest roman pe la ziare, reviste și edituri. Nimeni nu i-a dat nici o speranță, deși mai publicase pînă atunci o lucrare, „Afinitatea latină”, în editură proprie. Și cu aceasta avusesse însă nemulțumiri, nu pentru altceva, decît pentru faptul că

(Continuare în pag. a 2-a)

Dr. ANTONIE PLĂMĂDEALA
Mitropolitul Ardealului

Sfînta Fecioară Maria „NĂDEJDEA ȘI FOLOSITOAREA CREȘTINILOR”

Privind cu evlavie sfintele icoane ale Maicii Domnului cu Pruncul Isus, sîntem pătrunși de misterul mîntuirii noastre în centrul căruia stă Intruparea Fiului lui Dumnezeu, „de la Duhul Sfînt și din Fecioara Maria”. Dacă orice icoană reprezintă o poartă deschisă către cer, revizind „un chip al lui Dumnezeu îndreptat spre lume”, icoana Maicii Domnului cu Pruncul ne dezvăluie, mai mult ca oricare alta, negrăită taină a înomenirii lui Dumnezeu și a îndumnezeirii omului, nepătrunsă unire dintre Creator și făptură.

Sfîntii Părinți ai ortodoxiei învață că Dumnezeu a creat pe om după chipul Fiului Său, a cărui intrupare a fost hotărîtă în statul Sfintei Treimi, mai înainte de vezi, pentru ca această taină, „din veac ascunsă și de ingeri neștiută”, să devină realitate. Pentru această Dumnezeu a pregătit omeneia în toată istoria ei de după căderea în păcat, începînd cu prima „veste bună” (Gen. 3, 15), dată strămoșilor noștri în paradis și pînă la Buna Vestire. Acum „la plînirea vremii” (Gal. 4, 4) planul divin se împlinește, căci omeneia, în persoana Fecioarei din Nazaret, a consimțit la aceasta prin răspunsul dat ingerului: „Iată roaba Domnului, fie mie după cuvîntul tău” (Lc. 1, 38). În acel moment „Fiul lui Dumnezeu se face Fiul Fecioarei”. Rămînd ceea ce a fost, Dumnezeu se face ceea ce nu era: „O minune care întrece pe cele de demult”, „singurul nou sub soare”, după cum slavoveshte Biserica și se exprimă Sfîntii Părinți. Biruind firea omenească în Persoana Sa veșnică, de Cuvînt al lui Dumnezeu, Mîntuitorul Isus Hristos a ridicat-o din căderea în care se afla nu numai la starea ei dintru început, ci la starea în care omul trebuia să ajungă prin ascultarea de Dumnezeu: la îndumnezeire. Iar prin înălțarea la cer El a ridicat-o în si-

nul Sfintei Treimi, pentru ca să fie veșnic unită cu Dumnezeu. Există, deci, la cirna lumii un Dumnezeu-Om, mai apropiat de fiecare din noi decît suflarea noastră însăși, pentru că „în El trăim, ne mișcăm și sîntem”, fiind „din neamul Lui” (F. Ap. 17, 28). Se înțelege că numai în comuniune cu Isus Hristos ne putem sfinți, fiecare în mod personal. „Fiți sfinți, că eu Domnul Dumnezeuul vostru sînt sfînt” (Lev. 11, 44; Mt. 5, 48) este o poruncă ce privește pe „tot omul care vine în lume” de împlinirea căreia depind destinul și fericirea veșnică.

Dacă numai prin participare la firea îndumnezeită a lui Hristos ne putem sfinți, este evident că prima făptură omenească, cu adevărat sfîntă a fost Maica Domnului. Învrednicindu-se a da viață din singuriile Sale naturii omenești a Cuvîntului lui Dumnezeu — unită din momentul concepției cu firea sa dumnezeiască — Fecioara Maria a fost sfințită mai presus decît toată creatura: „Ceea ce ești mai cinstită decît Heruvimii și mai mărită fără de asemănare decît Serafimii...”. Ea a urcat astfel pe culmile întregii creații, găsindu-se la limita dintre creatură și Creator. Dar înălțarea Maicii Domnului la culmea sfințeniei (pentru aceea o numim „Prea sfințită”), n-a fost numai rodul darului lui Dumnezeu, ce locuia într-însa (fiind „plină de dar”, Lc. 1, 28), ci și rodul voinței Sale libere, pe care a contopit-o cu voința cea sfîntă a lui Dumnezeu. Născută pe cale naturală ca toți oamenii — ceea ce o

(Continuare în pag. a 2-a)

† A D R I A N
Arhiepiscop
al Arhiepiscopiei ortodoxe române
pentru Europa centrală
și occidentală

Biserica-mausoleu de la Războieni

La 26 iulie 1476, pe locul care avea să rămînă în istorie sub numele de Valea Albă, Ștefan cel Mare dădea cea mai tragică dintre bătăliile sale. Oștile moldovene, conduse de însuși Voievodul, se întîlneau într-o grea și inegală înclăștare cu puhoiul armatei otomane ce îl aveau în frunte pe Mahomed al II-lea, cuceritorul cetății creștine a Constantinopolului. Într-un text mai puțin cunoscut, publicat în numărul din 9 septembrie 1907 al revistei „Floarea Darurilor”, N. Iorga își imaginea dureroasă luptă de la Războieni: „Și lupta — scria istoricul — se dădu în umbră, în vălmășagul trunchiurilor murte, prin poienile înguste, la răsrucea potecilor; lungă luptă de ucidere, lipsită de măreție, în care, fără să închine steaguri, boierimea tină rău murit sub ochii bătrînilor cari priveau liniștiți cum se scurgea sîngele lor sărac, ultim prinos de jertfă adus Țării. Apoi Voievodul învins plecă înveșmîntat în sumbra conștiință a nenorocirii sale. El s-a ridicat însă iarăși, cu sufletul mare ce era în el. A

urmărit, a pus pe fugă, a curățit țara.” (N. Iorga, *Spre Războieni*, „Floarea Darurilor”, 9 sept. 1907, p. 375—378).

Bătălia de la Războieni, deși înfrîngere pe moment, a constituit o etapă spre acele victorii decisive și numeroase, care, în vremea domniei lui Ștefan (1457—1504) au consolidat Țara Moldovei într-un stat puternic ce era totodată și un bastion al creștinătății. Ștefan cel Mare nu a fost singurul nostru voievod pentru care ocina sau moșia (scil. Patria), ca și apărarea lor, erau sinonime cu legea, cu credința pravoslavnică în Hristos. Așa se face că Războienii dețin un loc de mare însemnătate și în Istoria Bisericii Ortodoxe Române prin biserică-mausoleu pe care marele voievod o va înălța acolo, în anul 1496, cu hramul Sfîntului și purtătorului de biruință Arhanghelul Mihail. Pisană săpată în piatră cu acest prilej este, cum subliniază și N. Iorga, „Cea mai măreață din vechile inscripții”. Iată conținutul ei integral: „În zilele binecinstitorului și de Hristos iubitorul

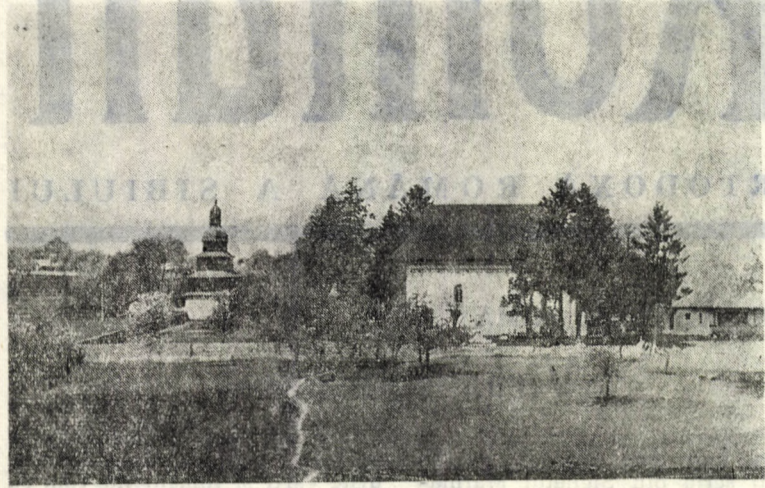
domn, Io Ștefan voievod, din mila lui Dumnezeu domn al țării Moldovei fiul lui Bogdan voievod, în anul 6984 (=1476), iar al domniei sale anul 20 curgător, s-a ridicat puternicul Mahmet, împăratul turcesc, cu toate puterile sale răsaritene; și încă și Basarab voievod poreclit Laiotă, a venit cu el, cu toată țara sa bășărească. Și au venit să prade și să ia țara Moldovei; și au ajuns pînă aici, la locul numit Pîrful Alb. Și noi, Ștefan voievod, și cu fiul nostru Alexandru, am ieșit înaintea lor aci și am făcut mare război cu ei, în luna iulie, 26; și cu voia lui Dumnezeu, au fost înfrînti creștinii de păgîni. Și au căzut acolo multime mare de ostași ai Moldovei. Atunci și tătarii au lovit țara Moldovei din partea aceea. // De aceea, a binevoit Io Ștefan voievod cu buna sa voință a zidi această casă în numele arhistrategului Mihail și întru

(Continuare în pag. a 2-a)

Pr. Mihail Popescu

Biserica-mauzoleu de la Războieni

(Continuare din pag. 1)

rugă sieși și doamnei sale Maria și și fiilor săi Alexandru și Bogdan și pentru amintirea și întru pomenirea tuturor dreptcredincioșilor creștini care s-au prăpădit aci. În anul 7004 (=1496), iar al domniei sale anul 40 curgător, în luna noiembrie 18.”

Caracterul comemorativ, în sensul cel mai creștin al cuvintului, pe care ctitorul l-a atribuit în exclusivitate bisericii de la Războieni este evident atât din pisanie cât și din tradiție; deosebi din cronică lui Grigore Ure-

che. Autenticitatea acestui caracter a fost pe deplin reconfirmată de cercetările arheologice întreprinse în interiorul bisericii-mausoleu în anul 1973. Autorul investigațiilor, arheologul Gh. I. Cantacuzino, a publicat — în „Memoria Antiquitas, nr. IV—V, pp. 231—235 — o dare de seamă în care se spune, între altele: „Biserica din Războieni apare astfel ca un adevărat monument comemorativ al celor căzuți în bătălia din iulie 1476, de la Valea Albă. (...) Prin caracteristicile

care au fost prezentate, biserica din Războieni ocupă un loc aparte nu numai între numeroasele ctitorii ale lui Ștefan cel Mare, dar și în general între edificiile din țările române. Nici pînă la ridicarea ei nici după aceasta, nu există un exemplu similar de lăcaș ridicat „pentru amintirea și întru pomenirea” eroilor căzuți într-o bătălie, care să adăpostească osemintele acestora.” (sublinierile noastre).

Creдем că trebuie să punem în legătură caracterul comemorativ al ctitoriei lui Ștefan de la Războieni cu cultul pomenirii morților, atât de dezvoltat la noi, românii — cult care își are rădăcini atât în religiile dacoromane cât și în paleocreștinismul românesc —, cât și cu cultul eroilor, al martirilor noștri. Nu putem să nu legăm existența bisericii de la Războieni de faptul că tot pe străvechi pământ românesc, la Niculițel, a existat o biserică creștină edificată peste oase de martiri. — Mai mult, se pare că nu există în nici una dintre celelalte țări de credință creștin-ortodoxă un edificiu de cult de felul celui înălțat la Războieni. Restaurarea din 1976, întreprinsă de profesorul Ștefan Balș, unul dintre marii curatori ai monumentelor trecutului, a redat în toată integritatea sa frumusețea acestei biserici care, prin dimensiunile sale (19 m lungime) se înscrie între cele mai caracteristice ctitorii ale epocii lui Ștefan cel Mare. Îngrijirea bisericii-mausoleu de la Războieni continuă, ea reamintind — ca și sărbătoarea Războienilor, care are loc în ultima Duminică din iulie, în fiecare an — că pentru moldoveni, pentru românii în general, Ștefan cel Mare continuă să existe în duh printre ei, să fie pururi viu.

1. Telegraful Român și geneza Astei

Se vor împlini în această toamnă 125 de ani de la înființarea prestigioasei „Asociațiuni transilvane pentru literatură română și cultura poporului român”, avind ca sediu permanent Sibiu. Forurile culturale locale — și nu numai locale — instituțiile de profil, redacțiile și în general toți cei care cunosc într-o măsură mai mare sau mai mică rolul excepțional pe care această reunire din 1861 a cărturarilor transilvăneni de origine română l-a avut în solidarizarea social-politică a maselor populare, în educarea lor pe întreg registrul năzuințelor și afirmărilor de zi cu zi sau de perspectivă, dar mai ales în culturalizarea lor, în pregătirea lor național-spirituală pentru a putea aduce cât mai aproape ziua în care „visul neîmplinit” să devină realitate, — cu toți pregătesc evenimentului o binemeritată cinstită.

„Asociațiunea transilvană...” — cunoscută mai tîrziu sub denumirea rezultată din reunirea silabelor inițiale ale acestor doi termeni, AS-TRA (în l. latină „stea”, corespunzînd și devizei „Per aspera ad astra”, adică pe căi aspre, prin strădania, spre stele, spre înălțimi, spre lumină) — precede cu 5 ani Societatea Literară Română din București (1866), devenită după un an Societatea Academică Română și după 12 ani Academia Română (1879). Nu era prima reunire între românii transilvăneni. O primă încercare făcuse la 1795 doctorul Piuariu-Molnar cu „Societatea filozoficească a neamului românesc”, tot la Sibiu, dar fără succes. Chiar înainte lui, pe la mijlocul sec. al XVIII-lea, sint amintite un „teh” al pieptănărilor din Gales și un alt „teh” al opincărilor din Săliște, care tîneau să imite breslele săsești. Că elevii din Blaj, sau o parte dintre ei, se reuneau încă din 1755 sub conducerea unui profesor în jurul unei piese de teatru pe care o repetau ocazional este adevărat, dar că ar fi fost organizații într-o asociație teatrală cu statute oficializate, nu se poate afirma nici după 1832 cînd societatea este reconfirmată de Barțiu. La 1817 luase ființă la Oravița o asociație românească pentru citire, casină și teatru, iar la 1822 boierii din Țara Românească, adversarii ai lui Grigore Ghica și refugiați la Brașov, întemeiaseră împreună cu un grup de localnici o societate literară secretă. Pe la 1830 sînt amintite un alt „teh” al cojocărilor din Săliște și tot aici, o „obște” a oierilor. La 1835 ia ființă, legal, „Casina română” din Brașov și după un an „Ortăcia” din Arad, propunîndu-și ca scop tipărirea de cărți românești. Fără îndoială că pentru apariția „Foii de duminică”, a „Gazetei de Transilvania” și a „Foil pentru minte, inimă și literatură” redactorii lor I. Barac și G. Barțiu au avut consultări prealabile cu intelectuali și negustorii români din Brașov, unirii, înțelegeri etc. Redacțiile trebuiau să fie centre ale unei solidarizări locale. La 1840 se constituie „Reuniunea română de cîntări” din Lugoj și, după 15 ani o societate de lectură, iar la Cluj se organizează societatea culturală „Aurora”. După doi ani, în 1847, prin strădaniile lui Barțiu, va lua ființă „Societatea diletanților de teatru din Brașov și în 1850, tot sub poalele Tîmpel, prima „Reuniune a femeilor române”. În același an „Junimea română studioasă” de la „Academia de drepturi” și gimnaziumul din Oradea întemeiază o societate literară, iar în 1857 ia ființă vestitul „Cor al plugarilor” din Chizău. În 1859 se constituie un cor bărbătesc la Orșova și o societate de lectură a studenților români din Satu Mare, iar la 1860 o altă societate de lectură la Cluj.

Toate acestea erau asocieri românești cu caracter local și scop strict profesional sau cultural-artistic. Doar cîteva funcționau pe baza unor statute aprobate, restul cu aprobări locale sau cu regulamente interne. La 1852 Avram Iancu, Balint și Axente Sever primind de la împărat 24.000

de florini pentru achitarea datoriilor făcute de ei în timpul revoluției, donează 2.500 florini și-i depun la Casa de păstrare (Sparkasse) din Sibiu spre fructificare, drept „capital național”, în vederea înființării unei Academii românești de drept, după sugestia lui S. Bărnuțiu și I. Maiorescu. Aaron Florian și alții ar prefera însă o „societate literară română”. Dar ne găsim în deceniul absolutist și ambele alternative cad.

În 1860 redactor responsabil al „Telegrafului Român” era Ioan Raț, iar printre redactori se găseau și Zaharia Boiu (în 1862 va fi el redactor responsabil). Apăruse la Arad în 1859 un almanah literar intitulat „Muguri” cu indicația „Prin conlucrarea junimei clericale și studioase a claselor gimnaziale superioare. Redactat de Emericu Basiliu Ștănescu, Aradul Vechiu”. Almanahul conținea 59 de poezii „mai ales de amor”, fiind de altfel dedicat „sexului frumos român”. Zaharia Boiu publică în „Telegraful român” nr. 8 și nr. 9/1860 o recenzie nimeritoare a almanahului, considerînd textele o masacrare a lexicului, morfologiei și sintaxei române. Invită și pe alții să parcurgă almanahul și să-și transmită opiniile redacției, care le va face loc în ziar. Aspirimele criticii lui Z. Boiu stîrnesc reacții diferite. „Gazeta de Transilvania” din Brașov în nr. 13/1860 consideră că într-adevăr, cu unele mici excepții, almanahul este nul ca valoare literară, dar crede că aprecierile sînt prea dure, demobilizatoare.

„Telegraful Român” apărea atunci săptămînal. În nr. 12 din 24 martie 1860, sub titlul „Din Țara Otului” și avind ca semnătură o balanță (cumpănă) apare un prim răspuns la invitația lui Z. Boiu. Balanța îl indică pe Ioan cav. de Pușcariu, care va semna uneori mai apoi și „Oiteanul cu cumpănă”. Se născuse la Șohodol (Brașov) în 1824 și, după gimnaziu, a studiat teologia la Sibiu, apoi filozofia și fizica la Cluj, după care a urmat dreptul la academia din Sibiu. Fusese stegar pe Cîmpia Libertății și membru în Comitetul Național. În 1849 s-a refugiat peste munți, revenind apoi ca să ocupe o serie de funcții administrative și juridice, ultima fiind cea de judecător la curia (curtea supremă) din Budapesta. A fost deputat în cîteva diete transilvane și membru în senatul imperial din Viena. A scris o serie de lucrări istorice, juridice și economice — dintre care mai cunoscute sînt „Date istorice despre familiile nobile române”, „Considerațiuni asupra timpului și spațiului”, „Cauza română”, „Ugrinus” — aceasta din urmă fiind tema discursului său de recepție la Academia Română, al cărui membru fusese ales. Pe plan național-politic și bisericesc a fost unul dintre cei mai puternici susținători ai ideilor și faptelor mitropolitului Andrei Șaguna, militînd pentru activism și aducîndu-și o prețioasă contribuție la finisarea și aprobarea „Statutului organic”. A fost membru al Sinodului arhiepiscopesc și al Congresului național-bisericesc. Fratele său Ilarion a fost arhimandrit și vicar arhiepiscopesc.

La data răspunsului trimis „Telegrafului Român” Ioan Pușcariu era pretor la Veneția de Jos. El se declară de acord cu critica lui Z. Boiu, dar nu mai vrea să insiste asupra almanahului „Muguri” — pe care îl consideră un „fiasco” — pentru că „la un car de oale ajunge o măciucă bună”. Vrea să caute rădăcina răului”. Cu idei unguerești, cu sintaxă germană și cu cuvinte latinești nu se putea produce o carte românească, și încă poetică. „Însă oare avem noi un Partenon român, niște sărbători olimpice unde [tinerii] să audă pe bătrîni vorbind româneste”? Și continuă: „avem noi institute de perfecționare în sensul acesta? Atunci se cade să le scoatem ochii și apoi să-i înfruntăm ca sînt orbi? Desigur tinerii din Arad ar fi trebuit să se

orienteze după Alecsandri și alți scriitori de peste munți, dar în sărăcia lor ei n-au cum să-și cumpere o carte iar noi nu le oferim „nici bibliotecă, nici muzee, nici reuniuni care să-i ajute”. Dacă noi, 3 milioane de români, am avea nu o academie ca cea din Budapesta, „ci numai o reuniune modestă ca a sașilor din Transilvania, cea pentru cunoștința țării le vorba de „Verin für Siebenbürgische Landeskunde”, constituită la Sibiu în 1846, o reuniune de exemplu pentru cunoașterea literaturii române și pentru cultura poporului român, dacă ne-am aduna sub forma asta legală în tot anul odată la Brașov, apoi la Săcele, la Zărnești, la Făgăraș, la Sibiu, la Rășinari, la Săliște, la Blaj, la Hăgeș și așa mai încolo unde s-ar găsi niște quartire modeste [..] dacă din o contribuție ce o ar hotări statutele s-ar forma un fond pentru formarea de bibliotecă română, muzeu român ș.a., dacă literații noștri și mai ales cei începători, mai înainte de a-și da operele sale [lor] pe mîna fiilor lui Gutenberg le-ar aduce acestei reuniuni spre o revizuire literară, — cred că atunci ne-am putea cunoaște mai înțîși slăbiciunile noastre, apoi am putea îndrepta și pe ale tinerilor...” Le-am putea spune, adaugă Pușcariu, că nu toți au talent poetic și că sînt atîtea alte domenii de studiu pentru fiecare. Cu o asemenea reuniune multe lucrări ale românilor ardeleni n-ar fi rămas necunoscute publicului larg, care n-a avut cum să se instruiască pentru a le aprecia. Consideră că necesitatea unei reuniuni „e așa de flagrantă și așa de obște”, încît, înainte de a face propuneri concrete, așteaptă ecoul acestor idei axate pe deviza *Viribus comitis*.

Și ecoul nu se lasă mult așteptat. În nr. 15 din 14 aprilie al „Telegrafului Român” profesorul Ioan Rusu din Blaj scrie: „n-am dect a aplauda și consimțim în inimă și a dori realizarea acestei idei”, pentru că „fiecăre națiune... numai prin atari asociațiuni a putut ajunge la scopul dorit”. Prin ea „chiar și în privința limbii și scrierii s-ar mijloci și statori o uniformitate”, dezvoltînd „între băbății noștri și un spirit de emulare, de activitate și încurajare”. N-avem — scrie el — o istorie a românilor din Transilvania, nici o istorie a Bisericii și „cine nu-și cunoaște trecutul n-are nici viitor”. Și în încheiere: „Să ne unim puterile și luminile minții. Să contribuim cu toate puterile la unul și același scop comun”.

Brașovenii reacționează de asemenea favorabil pentru că „Gazeta de Transilvania” tocmai relatase despre darea de seamă a unei reuniuni maghiare pentru tipărirea și distribuirea chiar gratuită a unor cărți larg accesibile, chemîndu-și cititorii să reflecteze „închipuindu-și o asemenea reuniune pentru tipărirea de cărți în mijlocul românilor”.

„Telegraful Român” îi face loc unui al doilea articol al lui Ioan Pușcariu în nr. 19 din 1/2 mai 1860, indicînd aici legile care permit asocierea, din nou denumirea — „pentru literatura română și cultura poporului român” sau numai ultima parte — dar cu atributul „transilvană” și sugerînd ca statutul să se prevadă: admiterea și de cetățeni neromâni, excluderea disputerilor politice și religioase, felul cum vede el organizarea internă a societății. Propune în încheiere o urgență întrunire preliminară. Aceasta va și avea loc doar după cîteva zile.

Inițiativa ideii îi va fi recunoscută lui Ioan Pușcariu atât de mitropolitul Andrei Șaguna în discursul de deschidere a adunării din martie 1861, citînd de Barțiu în vol. III din „Părți alese din istoria Transilvaniei...” p. 31—32, indicîndu-l ca „urzitor” al societății.

Iată cum paginile „Telegrafului Român” au fost punctul de plecare în constituirea prestigioasei „Asociațiuni transilvane pentru literatură română și cultura poporului român” (ASTRA)

Corneliu Dragoman

Vîrful speranței

(Continuare din pag. 1)

fusese ignorată. „Nici o critică, nici bună, nici rea. Tăcere de mormint!”

Cînd a încercat să se pună în slujba ideii de readucere înapoi la matca românească, a românilor maghiarizați și a celor trecuți la unitarism, i s-a răspuns că „nu există fond”, adică bani, fonduri. Și el comentează cu tristețe: „Dar ungerii au pentru propaganda mondială!”

Cînd a încercat cu literatura, i s-a spus că-i trebuie „protectori”. Ca să-i dovedească lui Miron Cristea că nu e doar „un pensionar cu idei”, pornit să îndrepte lumea pe căi mai bune, ca unii care toată ziua și-o petrec imaginînd formule salvatoare și scriînd memorii naive în dreapta și în stînga, Iosif Cațaveiu îi citează din aprecierile unora dintre cei care i-au citit manuscrisele, ca editorul Dr. O. Ulrich Fröst din Viena, romancierul Szant György din Budapesta și dramaturgul E. Florea de la Teatrul național românesc din Cluj, care îl laudă. Romanierul din Budapesta îi scrisese că *Labyrinthos* e „o creație a unui om mărinimos și a unui artist scriitor de geniu”, iar E. Florea, i-a declarat că romanul „l-a uluit prin starea de întrupare simbolică a unui produs fantezist, prin dinamica acțiunii, prin vitalitatea ce a reușit să dea personajelor, care apar ca niște ființe vii, care trăiesc și se manifestă în fața ochilor noștri...”

Va fi fost așa, dar Iosif Cațaveiu a trecut în lumea de dincolo fără să-și fi văzut *Labirintul* publicat, deși trimisese „memorii după memorii” peste tot. Toate au fost „în zadar”.

Iată una din multele drame personale, din care se mai produc din cînd în cînd în viața oamenilor, și pe care istoria de obicei nu le înregistrează. Istoria înregistrează succesele. Cînd înregistrează și eșecurile, ele trebuie să fie ale unora care s-au

făcut mai întii cunoscuți prin succese. Istoria nu notează orice cădere mărunță, a unui om mărunț. Ea reține doar căderile celor care cad de pe un soclu pe care reușiseră să se urce, sau fuseseră urcați de alții. Pe celelalte căderi și eșecuri, care rămîn mai ales domeniului literaturii, scriitorii le numesc *anonime*. Iată una din acestea, dar ea poartă un nume: *Iosif Cațaveiu*, pe care l-am descoperit într-unul din numeroasele sale memorii, ajuns într-o pivniță, gata să fie transformat în hirtie de împachetat.

În acest ultim memoriu, el încă mai spera. Se afla mereu pe un vîrf al speranței, precum scrie chiar el:

„Mărturisesc sincer că în momentele prezente numai *vîrful* (s.n.) *cel mai ascuțit al credinței și speranței stă ieșit din valurile deserațiunii mele amare*. Frumoasă imagine! Precum stră-strămoșul său a fost martirizat pe un vîrf al Carpaților în anul 1700, pentru credința sa ortodoxă, *Cațaveiu* veacului nostru a sperat totuși că pînă la urmă cineva îl va auzi, îl va vedea, îl va asculta, îl va prețui la adevărata lui valoare, așa cum credea el că o are. A rămas pe acest vîrf pînă la cea din urmă clipă, și pînă la cea din urmă clipă nu l-a auzit nimeni, nu l-a văzut nimeni.

Și dacă martiriul stră-strămoșului a dat numele unui vîrf al Făgărașului, care pînă acum se va fi pierdut din amintirea localnicilor, întimplarea lui Iosif Cațaveiu, tot un fel de martiriu, poate da speranței pe care a stat ca pe un vîrf ieșit din valuri, așteptînd o corabie salvatoare, numele de „*Vîrful speranței*”.

L-am scos, în sfîrșit, dintre anonimi. Nu i-am găsit și nu i-a publicat nimeni *Labirintul*, dar iată l-am beatificat pe el însuși, micul anonim, înveșnicindu-i numele pe hirtie.

Sfînta Fecioară Maria...

(Continuare din pag. 1)

face să rămînă în legătură organică cu umanitatea, al cărui reprezentant se face — Fecioara Maria n-a actualizat niciodată păcatul inerent firii omenești, ci s-a păstrat în curăție și în sfințenie, trăind la templul din Ierusalim din fragedă vîrstă. Rugăciunea neîncetată, postul, înfrînarea și ascultarea au tras asupra ei darul Sfințitului Duh, care i-a transformat făptura după chipul Ziditorului. În această stare de puritate și smerenie a găsit-o îngerul la Buna Vestire, cînd i-a anunțat planul divin cerîndu-i acordul. Și cum Dumnezeu nu forțează niciodată voia omului, acel „fiat” al Fecioarei era așteptat de Dumnezeu, dar era așteptat în egală măsură de toată suflarea, „căci întrebînd-o pe ea, Dumnezeu întreabă pe om, iar prin răspunsul ei, urmează să se rostosească întreaga omenie. „Iată, eu stau la ușă și bat!” E clipa cînd Fecioara însumează în ființa sa setea universală de mîntuire, zice un teolog al Bisericii noastre ortodoxe române.

Sfinții Părinți și cîntările bisericești dedică Maicii Domnului cele mai frumoase imne, pe care o minte curată și o inimă evlavioasă poate să le rostosească. Ele glăsuiesc adevărurile de credință referitoare la „Maica vieții” și la misterul de nepătruns al Nașterii Domnului. Limitîndu-ne la un singur exemplu, amintim că Sf. Ioan Damaschinul recapitulează într-o cuvîntare însușită zicerile profeților celor de demult, precifurînd profilul duhovnicesc al Născătoare de Dumnezeu: „Tu ești tronul împărătesc lîngă care stau îngerii, ținîndu-se la stăpînul lor care stătea pe tron. Tu ești raiul cel duhovnicesc, mai sfințit și mai dumezeiesc decît cel de demult. În cel dintîi locuia Adam „cel păbîntesc”, iar în tine Darul „ce a coborît din cer”.

„Corabia te-a închipuit pe tine, ea a scăpat sămînta celei de a doua faceri, iar tu ai născut pe Hristos, mîntuirea lumii, care a înecat păcatul și a potolit valurile sale.

Rugul cel nears te-a zugrăvit pe tine, cea pe care au fost însemnate Tablele legii scrise de Dumnezeu, istorisite de chivotul legii; pe tine te-a închipuit năstrapa de aur, sfîșnicul cel de șapte lumini, masa, „toagul lui Aaron cel care a odrăslit”. Cortul lui Avraam te-a prevestit pe tine, căci Dumnezeu Cuvîntul a coborît să-și facă locaș în pîntecele tău, ca într-un cort.

Scara lui Iacob! Oare nu-l lîmpede pentru oricine că te-a închipuit pe tine și ți-a arătat chipul mai dinaintea? Așa cum Iacob a văzut cerul unit cu pămîntul, la capătul de sus și cel de jos al scării, iar îngerii coborau și se urcau pe ea, și Cel ce este cu adevărat tare și nevinovat luptîndu-se cu el într-o luptă tainică, tot așa și tu ai fost mijlocitoarea și scara pe care Dumnezeu a coborît la noi și a luat asupra-și și slăbiciunile firii noastre, cu care s-a împreunat.

Dar prezicerile profeților? Nu se potrivesc cu tine, de vrem să dovedim că sînt adevărate?

Ce înseamnă lîna de care vorbește David, pe care Fiul Împăratului și Dumnezeu a toată lumea, și el fără început și stăpîn ca și Tatăl Său, a coborît ca o ploaie? Nu ești tu?

Car este fecioara despre care isala a spus în viziunea lui de profet că va zămisi și va naște un fiu, care se va numi „Dumnezeu este cu noi (Emanuel)”, ceea ce înseamnă că deși s-a făcut om, va rămîne Dumnezeu? Care este acest munte al lui Danil, din care plătira din capul unghiului, Hristos a fost tăiat, fără nici o unealtă omenească? Nu ești, oare, tu, care ai zămisit feciorește și ai rămas pururea fecioară?

Să vină și dumezeiescul Ezechiel și să arate usa încuiată, prin care a trecut Domnul fără să o deschidă, așa cum au vestit-o profeții, să arate împlinirea profețiilor sale. Desigur, te va arăta pe tine, prin care Domnul Dumnezeu a trecut și a luat trup, fără să deschidă usa fecioarei. Da, pecetea fecioarei rămîne neatînsă în veac!”

În iconomia mîntuirii Maica Domnului ocupă un loc nedespărțit de cel al Fiului Său. Ea L-a însoțit pe toate drumurile propovăduirii pămîntului, pînă la jertfa de pe cruce și chiar după aceea, pînă la Înviere, căci „Iubirea este mai tare decît moartea”. Cine poate descrie durerea Maicii pentru Fiul său, chinul și răstîgnul? Cine poate povesti calvarul crucii, sabia care i-a tăiat inima, cînd și-a văzut Fiul în agonie, pirot pe cruce? Nimeni n-a suferit cît Maica Domnului! Pentru aceea, „ca una care cunoaște neacaz și suferință întru toate”, ea a devenit „nădejdea celor deznădăjduți”, cum o cîntă iconografia ortodoxă a cinstului Paracelis: „Către Născătoare de Dumnezeu, acum cu osîrdie să alergăm noi păcătoșii și smeriții și să cădem cu pocăință strîgînd dintr-un suflet: Stăpîni, ajută-ne, miostivindu-te spre noi, sîrguiește să pierim de multimea păcatelor, nu întoarce pe robii tăi deserți, că pe tine singură nădejde te-am cîștigat!”

Giind la chipul Sfîntei Fecioare Maria și la rostul său în lucrarea mîntuirii neamului omeneș, un mare învățat arăta cîtă bucurie se simte atunci cînd știi că există o inimă careia să-i încredințezi tainele vieții, care poate alina grijiile și a cărei vedere prilejuește numai firii de bucurie sufletească. Iubirea Mintuito-rului Hristos se revărsă neîncetat asupra omenirii prin ocrotirea Născătoare de Dumnezeu. Fotositoarea și Maica tuturor creștinilor, la care privind, dobîndim bucurie negrăită și nădejde neîmpunțată.

Prin rugăciuni fierbinți și cîntări de laudă să-i aducem cinstire și acum cînd sărbătorim sfința ei adormire. Să o laudăm ca pe Maica vieții și ocrotitoarea tuturor credincioșilor.

Mărturisire...

A fost o vreme, Doamne, când noi eram lângă Tine. Și cit de bine era atunci, căci totul era lumină. Dar Adam a stins lumina și Eva, cu mâna ei, a descoperit întunericul și iată că eu, de atunci Te caut și mă caut.

În drumul meu spre Tine Te întilnesc pretutindeni, numai că eu nu Te văd și de aceea mă simt pierdut și trist. Și cit de frumos, dar și de greu, este drumul spre Tine că nu l-aș mai părăsi pentru nimic în lume. Rămân în răspântia lui și privesc spre cele patru zări, căci nu cutez să privesc și în sus unde ești Tu... ispita din lume mă cheamă și eu nu pot să lupt cu ea.

Mă arde amintirea bucuriei pe care o aveam când locuiam unde erai Tu și mă întreb unde este lumina și ce trebuie să fac ca s-o găsească. Pe cine să întreb de ea și unde s-o caut? În lume, în mine, în slava asta, sau în cuvântul Tău pe care Biserica Ta îl păstrează ca pe o nădejde și ca pe o mîntuire?

Aud rostindu-se: „Cu frica lui Dumnezeu cu credință și cu dragoste apropiată-vă” și tot așa am rostit și eu la altarul Tău și mă cutremur, căci acolo știu că ești Tu, cu Trupul Tău și cu Singele Tău. Te privesc și iarăși mă cutremur, căci mîntuirea mea — mîrginită și meastimpărată — vrea fapte și dovezi, dar inima nu uită că Tu ești singurul Adevăr

pentru mine aici, în lume și dincolo de ea.

Deci, astîmpără-te minte și nu mai întreba, iar tu, suflete, ia hrana de care ai nevoie și mulțumește Domnului. Ai găsit lumina după care alergai. Ea înseamnă pace, liniște, bucurie și împărăția lui Dumnezeu de care avem nevoie toți care credem în El și ne întorcem la El. Ai găsit ceea ce căutai și acum iată ești umbra peste care plutește lumina dumnezeiască, tot afit de frumos ca atunci când Duhul lui Dumnezeu plutea pe deasupra apei. Smereste-te și nu cere ca Petru să mergi peste valurile mării, ci mulțumește-te să îngenunchezi la poalele Taborului și să ascuți vecerniile pe care cei trei ucenici le cîntau privind slava de neînserată lumină a Învățătorului. Și smerit rostește în umbra lor:

— Tu, Doamne, care ai dat frumusețea acestei lumi, lasă-mă să-ți aduc această Mărturisire și fă-mă să privesc această lumină a Taborului pînă la cea din urmă suflare a vieții, nu după nevrednicia mea, ci după voia Ta. Ajută necredinței mele și învrednicește-mă de darul pe care l-a căpătat tilharul pe cruce strîgînd asemenea lui: „Pomeneste-mă, Doamne, cînd vei veni întru împărăția Ta”. Amin.

Emanuel Copăceanu

CINTECELE NOASTRE PÎINE PENTRU SUFLET

de Virgil Carianopol

*Cîntecele noastre-s sfinte,
Frați de glie și de pară,
Fîndcă-s cîntece de sînge,
De iubire și de Țară.*

*Mame leagănă cu ele
Puii lor cînd vor să-i culce,
Cînd le dau cu visul Țării
Și vorbirea noastră dulce.*

*Le-au cîntat străbunii-n lupte
Cînd spre glorie urcînd,
Au murit pentru dreptate
Cu dulceața lor în gînd.*

*Le cînt astăzi eu, române,
Eu, acesta care vine.
Miine-o să le cînte altul
Mult mai dulce decît mine.*

*Tu, acel ce-mi, vei lua locul
Și pămîntu-ai să-l sfințești,
Du-le și tu mai departe
Că sint sfinte, românești!*

liber al patriei, se mai văd și două urme omenești, de drumeți, ce înfăptuiau unirea românilor cu pasul sfînt al încălțărilor lor, nu de aur ci de colb fierbinte mai strălucitor însă decît tot aurul din lume.

Mihai Eminescu și Badea Cârțan, două lumini ale neamului românesc.

Gheorghe S. Grăniceri

DRUMUL UNIRII

A murit în Țară, acum 75 de ani. Avea privirea unui vultur ațintită spre culmile pădurilor de brazi. Nu ghicea nimeni ce gînduri ori simțăminte se zbat sub fruntea severă, neclintită. Gheorghe Cârțan, ciobanul din Țara Făgărașului este un personaj de legendă.

Granița o trecea fără pașaport. Aducea în desagii lui grei cărți din vechea Românie și le lăsa în satele transilvane la poalele munților: pentru ca tot românul de aici să aibă o carte de citit românească. Și să afle că românii sint unul și același neam, cei din România și cei din Transilvania și de la Rim se trag. Că România trebuie să fie una singură și unită. Liniția graniței tremura ca o lacrimă vinovată sus, pe coastele munților (cine a mai văzut granița în mijlocul țării — obișnuia să spună) și cînd jandarmii veneau să-i pună gîtleje la degete și să-i încarce cărțile — cărțile sfinte ale neamului! — ca să le ducă în piața Brașovului și să le ardă, se făcea vamă cu vîzduh albastru și cărare slobodă numai pentru el. Pentru Badea Gheorghe Cârțan. Pe la „Vama Cucului”, zice, numai eu și păsările treceam.

Țăranul dormise sub Columna lui Traian ca să-și simtă mai aproape strămoșii și pe locuitorii Romei care îl ascultaseră într-o dimineață uluși să vadă aievea un dac coborît de pe Columnă. A călătorit pe jos pînă la Roma iar Maica Romă i-a întărit conștiința apartenenței latine. Patriotismul i-a vitalizat energia, drumeția lui a fost imobilată de țeluri naționale și culturale, ceea ce l-a impus contemporanilor ca un protagonist al unității culturale și teritoriale românești. A crezut în visurile cărturarilor și în puterea cărților în care vedea numai lumină.

Pe la „Vama Cucului” mai trecuseră și păsările și trecuse duhul sfînt al iubirii de neam — zis de noi Eminescu. Era în august 1866. Eminescu pornise, acum invers, adică spre Transilvania „cu un băț în mîna și un straiț de-a umăr”. Se lăsase pe apa Mureșului pînă la Tirgu Mureș și luase o trăsură pînă la Blaj. În virful Hulei, mișcînd plăria, spusese: „Te salut din inimă mica-Romă! (Treizeci de ani mai tîrziu în fața Romei-mari, ciobanul Gheorghe Cârțan, zis Badea Cârțan, se închină înfiorat, „ca la sfintele icoane de la stîna lui”). Eminescu bătuse apoi colbul drumurilor spre Alba Iulia, de acolo la Sibiu și la Rășinari, unde popa Bratu, bunicul dinspre mamă al lui Octavian

Goga, îi dăduse un țaran care-l petrecuse înspre Făgăraș, ca să treacă munții. De aici și-a cules poetul materialul pentru inflăcăratul său patriotism, din care s-a născut ulterior poezia de revoltă și proza indignării.

Acolo unde se mai văd urmele aripilor de pasăre pe cerul

„Să cîștigăm pacea prin pace”

Pacea constituie o aspirație profundă a omenirii contemporane. Mai mult ca oricînd, pacea apare astăzi ca o condiție sine qua non a existenței umane, a fericirii și propășirii oamenilor și a popoarelor.

Care este calea spre realizarea păcii, această „maică a tuturor bunurilor”, cum o numea Sf. Ioan Gură de Aur (*Omilia a III-a la Ep. către Coloseni*, P.G., LXII, 322)?

E o absurditate să consideri războiul, care constituie negarea flagrantă a păcii, drept cale a dobîndirii păcii! Atît experiența istorică, cit și logica sănătoasă arată deopotrivă că violența, confruntarea militară nu pot fi căi de realizare a păcii.

Pacea nu poate fi decît rodul dialogului constructiv, al tratativelor. Recunoașterea de către toate statele a acestui adevăr elementar și fundamental este cu atît mai necesară și urgentă în fața pericolului imens pe care-l reprezintă înarmarea nucleară. Savanții atrag atenția că arma nucleară este o armă de sinucidere în aceeași măsură în care este o armă de amenințare. Într-un război nuclear nu vor fi învingători, ci numai învinși. Din această perspectivă, pacea dobîndește noi dimensiuni. Ea nu mai poate fi concepută ca o rezultantă a războiului.

Cu toate prilejurile, în cadrul reuniunilor internaționale, în dialoguri bilaterale, prin apelurile pentru dezarmare și pace adresate tuturor statelor, oamenilor de bine de pretutindeni — ultimul, de mare răsuneț, în primăvara acestui an — țara noastră, poporul român, Domnul Președinte Nicolae Ceaușescu subliniază faptul că neînțelegerile dintre state pot și trebuie să fie soluționate pe calea tratativelor. Pe această linie se înscriu și propunerile repetate ale țării noastre de creștere a rolului O.N.U. în viața internațională, astfel încît acest organism să constituie un mijloc eficient de evitare și eliminare a conflictelor armate pe planeta noastră. Orice pas

Rugăciune și smerenie în activitatea pastorală

Sfîntul apostol Pavel se afla spre sfîrșitul activității sale pastorale-misionare. La Efes, se întorcea din a treia călătorie misionară ca să ajungă de praznicul Cincizecimii la Ierusalim. Era sârbătoarea în care iudeii își aduceau aminte de ziua în care Dumnezeu a dat pe Muntele Sinai, prin Moisi, cele zece porunci și în care creștinii sârbătoreau Pogorirea Sfîntului Duh.

La Efes a chemat pe preoții Bisericii, cărora le-a făcut o dare de seamă a lucrării sale apostolice și de care s-a despărțit emoționat. Cu acest prilej el face o caracterizare scurtă a activității sale și desigur, normativă. Am umblat pretutindeni, spune el, „slujînd Domnului cu toată smerenia” (Fapte 20, 19).

Am participat, de curînd la examenul de licență al absolvenților Institutului Teologic din Sibiu și am rămas deplin mulțumit de cunoștințele lor teologice, de felul cum au răspuns la întrebările pertinente ale profesorilor, de largă cuprindere și a dăncime a studiilor ce li s-au predat, pentru ca să fie „semănători de bunuri” pentru viitorii lor enoriași în întreaga lor activitate viitoare.

De pe promontoriul acestui eveniment al unui examen de licență, care este un pas însemnat în viața unui tînar, am încercat să văd în viitor traiectoria lucrului lor pastoral în ogorul Domnului. Cum își vor începe activitatea? Cu ce gînduri? Cu ce cuvinte? Cu ce atitudine și mod de activitate în mijlocul credincioșilor?

Atunci mi-a venit în minte caracterizarea apostolului Pavel cu privire la activitatea lui pastoral-misionară. El a slujit lui Dumnezeu și oamenilor prin rugăciune și smerenie. Acestea două au fost coordonatele, însușirile activității lui misionare.

Într-adevăr, preotul are lipsă de multe însușiri, de multe mijloace și căi în activitatea pastoral-misionară.

Dar între cele dintîi de care trebuie să se folosească, pe care să nu le părăsească este rugăciunea și smerenia.

Acestea două îl țin mereu în legătură cu Dumnezeu și cu oamenii. Între rugăciune și smerenie este o strînsă legătură. Ele sînt complementare. Dacă prin una este în permanentă legătură cu Dumnezeu, prin cealaltă este aproape de oameni, le cunoaște necazurile și bucuriile și le poate fi de folos. Rugăciunea și smerenia îl fac să cunoască limitele vieții lui și își ține mereu trează conștiința răspunderii înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor față de tot ceea ce face.

Nu este ceva mai însemnat decît focul dragostei de Dumnezeu și de oameni care se întretine prin rugăciune și smerenie. Cel ce se roagă și muncește în smerenie este bucuros și împăcat, pentru că el preamărește pe Dumnezeu și slujește oamenilor în chipul cel mai propriu și mai adevărat. Prin rugăciune și smerenie se ajunge la iubirea de Dumnezeu și de oameni.

Iată de ce la începutul activității pastorale și pe tot parcursul ei este bine să folosim aceste „arme” duhovnicești, rugăciunea și smerenia. Cu ele se cucerește cerul și pămîntul. Cu ele se poate începe o activitate pastorală și cu ele poate fi rodnică.

Preotul este, înainte de toate, un om al rugăciunii. Un om care trebuie să dea mărturie despre puterea rugăciunii. El este chemat să facă din rugăciunea lui pentru el și pentru alții centrul vital al activității lui. Pastorația începe de la altar și se întretine prin darurile Duhului Sfînt pe care le primim de la altar.

Sfînta Scriptură a Vechiului și Noului Testament e plină de texte în care ni se arată îndemnul la rugăciune și puterea ei în viața oamenilor.

„Rugăciunea, spune vestitul medic Alexis Carrel susține în om, simțul moral, simțul frumosului, simțul sacralului, al sfințeniei, tocmai ceea ce se pare că lipsește mai mult omului modern. Atro-

fiera acestor sentimente, spune mai departe Carrel, face din omul modern o ființă fără trăire spirituală. Spiritualul se dovedește tot așa de necesar ca și factorul intelectual și material”.

Integritatea ființei umane solicită prezența spiritualului în activitatea ei.

Preotul, este și trebuie să rămînă un om al rugăciunii nu numai pentru sine, pentru trebuințele și mulțumirea sa proprie, ci și pentru credincioși, pentru celelalte mădulare ale Bisericii pe care este chemat să le întrețină și să le hrănească cu darurile Duhului Sfînt.

El este chemat să întrețină acest „foc ceresc” pe care l-a trimis Hristos în lume, să-l întrețină prin cuvintele, prin atitudinea și prin faptele sale.

Toată activitatea lui trebuie să se desfășoare în duhul smereniei, în conștiința că el lucrează în numele și cu puterea lui Iisus Hristos, precum mărturiseau Sfîntii Apostoli.

Nimic nu este mai străin, mai dăunător în activitatea unui preot decît duhul mîndriei.

Smerenia nu este virtutea cea mai însemnată care poate încununa viața unui om, dar este virtutea care dă valoare, care dă coeficient tuturor celorlalte virtuți.

De aceea nu poate lipsi din activitatea preotului. Fără de ea se denaturează tot lucrul pastoral, se degradează și se pune în slujba unor interese mărunte sau se amestecă cu păcatul.

Toate îndemnulurile pe care le întilnim în Sfînta Scriptură cu privire la smerenie, privesc parcă în mod deosebit pe preot. De parte de a fi confundată cu slăbiciunea, cu lipsa de răspundere sau cu o carență intelectuală, smerenia este dimpotrivă o forță spirituală care dă putere omului în fața tuturor obstacolelor ce se pot ivi.

„Cel ce se va înălța pe sine se va smeri, iar cel ce se va smeri va fi înălțat” a spus Mîntuitorul (Matei 23, 12).

Ucenicilor Săi le-a spus: „Veniți și învățați de la Mine, că sint blînd și smerit cu inima” (Matei 11, 29).

În Joia Mare, dîndu-le pildă de smerenie, le-a spus: „Cel ce va voi să fie mai mare, să fie slujitorul vostru” (Matei 20, 26).

Altă dată le-a grăit: „Cel ce se va smeri ca pruncul acesta, acela este mai mare în împărăția cerurilor” (Matei 18, 4).

În lumina Sfintei Scripturi smerenia este antidotul mîndriei leacul cel mai folositor pentru a dobîndi nemurirea.

„Dacă mîndria ca egoism este izvorul tuturor patimilor, smerenia este concentrarea tuturor virtuților. Dacă mîndria sfîșie firea omenească în tot atîtea bucăți în cîți înși subzistă, smerenia o readună.

Dacă mîndria deformează judecata și întunecă contemplarea dreaptă a realității, smerenia restabilește vederea justă a lucrurilor (Prof. Stăniloae: Teologia Morală Ortodoxă, vol. 3, p. 147).

Omul smerit nu se așează în fruntea celorlalți și nici a lucrurilor. El nu începe propoziția existenței cu persoana întîi. El nu se vede numai pe sine. Vede întîi pe alții și mai presus de toate îl prețuiește pe Dumnezeu.

Cel mîndru se vede numai pe el, nu vede pe nimeni și nici nu vrea să-i slujească. El vrea doar să le poruncească. Cel mîndru și orgolios este mîndru de bogăția lui, de știința lui sau de gloria lui. Cel mîndru se întreabă adeseori: De ce nu ocup locul cel dintîi?!

Mai ales în activitatea preotului trebuie să existe mereu duhul smereniei. El e chemat să ceară de la Dumnezeu „duh umilit, inimă înfrîntă și smerită” (Ps. 50, 18).

Ca și rugăciunea, smerenia ne apropie de Dumnezeu și de oameni și arată rostul și menirea noastră în lume.

Părintele VASILE

† LUCIAN TOMITANUL
Episcop-vicar

Iancu de Hunedoara — stegar al luptei antiotomane

530 de ani de la moartea lui

În istoria poporului nostru au existat etape de seamă, momente hotărâtoare, evenimente mari, care au oferit unor personalități eminente — voievozi, domnitori, comandanți de oști — prilejul și cadrul de afirmare a capacității lor, printr-o totală identificare cu interesele și aspirațiile popoarelor din care s-au născut.

În etapa când turcii au ajuns la Dunăre, cu gândul să cucerască Țările Române și să-și deschidă drum liber spre Europa Centrală, s-a ridicat Iancu de Hunedoara, nobil de viță românească, organizatorul și conducătorul ofensivei antiotomane timp de două decenii (1437—1456).

În 11 august se împlinesc 530 de ani de când în aceeași zi din anul 1456 s-a stins din viață acest om de geniu, diplomat, comandant de oști, ajuns pe treptele superioare ale ierarhiei regatului Ungariei. Din copilărie a fost atras spre slujba ostășească.

Ca ban de Severin (din 1438) și-a dovedit vitejia la luptele antiotomane de la Dunărea bănteană, care i-au adus, în 1441, demnitatea de voievod al Transilvaniei și comite de Timișoara. În această calitate a inițiat politica de refacere a blocului unitar de luptă antiotomană constituit de cele trei țări române și extinderea frontului antiotoman cu statele direct amenințate de forțele Semilunii.

În martie 1442, la lupta de la Sintimbru (lingă Alba Iulia) este înfrânt de oastea turcească, iar în aceeași lună, în 22, învinge pe turci la „Locu Capii”, lingă Sibiu. În toamna aceluiași an, după ce distruge la „Porțile de Fier” un detașament turcesc, cu o oaste de transilvăneni, a luat ofensiva peste Carpați, învingând pe turci pe râul Ialomița (2 septembrie).

Incurajat de aceste succese, întreprinde „campania cea lungă” (toamna lui 1443 și iarna lui 1444). Plecând din Banat, de la Orșova, a pătruns pe valea Moravei, a cucerit Nișul și Sofia, obținând șase victorii în această campanie. Din nefericire, a doua expediție, din toamna anului 1444, care trebuia să ducă la izgonirea turcilor din Europa și salvarea Constantinopolului, s-a

isprăvit în chip tragic în vecinătatea orașului Varna, turcii reprimând o victorie hotărâtoare (10 noiembrie). Această înfrângere nu l-a descurajat pe Iancu de la proiectele sale de asigurare a independenței țărilor române. În 1445, cu prilejul expediției pe Dunăre, cu ajutorul lui Vlad Dracul, cucerește cetatea Giurgiu („țărâra tuturor creștinilor”) trezind alte nădejdi de succes.

Calitățile militare și politice îi asigură lui Iancu demnitatea de guvernator al Ungariei (1446—

1452), adăugându-și deasemenea și titlul de „voievod al țării Românești”, iar domnul Moldovei Bogdan al II-lea îl consideră „părinte” al său. Iancu era într-adevăr și conducătorul efectiv al celor trei țări românești unite într-o adevărată confederație. Din această situație reînnoiește eforturile pentru înghetarea unei noi coaliții antiotomane, dar fără rezultat, oastea lui fiind învinsă la Kossopolje (Cîmpia Mierlei) în anul 1448. În 1453, el poartă titlul de „căpitan suprem” al armatei ungarești, ca cel mai indicat a comanda armata care trebuia să înfrunte pe Mahomed al II-lea, cuceritorul Constantinopolului. În 1454 are loc o nouă campanie în Serbia împotriva turcilor, care se soldează cu cucerirea cetății Crușevăț și mii de prizonieri.

După cucerirea Constantinopolului (29 mai 1453), tânărul sultan Mahomed al II-lea pregătește o mare campanie pentru

cucerirea Belgradului, „cheia regatului Ungariei”, piedica principală în calea înaintării turcești spre centrul Europei. După trei săptămâni, în 22 iulie 1456, victoria lui Iancu a fost neîndoieșnică. Pentru această biruință Papa Calixt al III-lea îl caracterizează pe Iancu „Atletul cel mai puternic — unic — a lui Hristos.

La puțină vreme după victorie, 11 august, în culmea gloriei, mistuit de ciumă, Iancu închide ochii la Zemun, în fața Belgradului eliberat. Este înmormântat la Alba Iulia. În epitaful de pe mormântul său se pot citi cuvintele „S-a stins lumina lumii”.

Iancu și-a câștigat merite excepționale. Victoriile sale de mare prestigiu în fruntea oștilor creștine l-au consacrat ca unul dintre cei mai de seamă conducători de oști ai vremii, ridicându-l pe piedestalul de „erou al creștinătății”.

Acțiunile militare și activitatea politico-diplomatică au salvat independența țărilor române și au întârziat cu mai bine de jumătate de secol expansiunea otomană spre centrul Europei.

Faptele sale au servit ca exemplu și au constituit un puternic imbold de a le continua de alți viteji și iubitori de țară.

Frăția de arme a românilor din toate provinciile românești a dus la materializarea „planului dacie”, a unirii din 1599—1601, sub sceptrul lui Mihai Viteazul, adevărindu-se cuvintele lui N. Iorga că cele trei țări române formează „un singur corp prin care străbate același singe viu.

Epoca lui Iancu a dat o nouă expresie caracterului românesc al Transilvaniei și a pus în evidență eșecul politicii ungare de răsturnare a raporturilor demografice și etnice prin măsuri de oprinare și deznaționalizare.

Iancu de Hunedoara a fost un mare voievod al tuturor românilor, care — „sub steaguri nedeslipite”, ca „frații și prietenii credincioși” — au constituit blocul politic-militar, menit să fie coloana vertebrală a unui front larg antiotoman al tuturor creștinilor. Faptele lui de răsunet european — după afirmația lui Piccolomini, viitorul Papă Pius II — „nu au sporit atât gloria ungarilor, cât a românilor, din mijlocul cărora se născuse”.

Prot. Ieremia B. Ghita

Episcopul Nicolae Ivan (1855—1936), ctitorul reinviatareii Episcopiei a Vadului, Feleacului și Clujului. Studii și documente,

Cluj-Napoca, 1985, 425 p.

Între marile realizări bisericesti înregistrate după 1 Decembrie 1918, se numără și înființarea eparhiilor Orădiei (1920) și Vadului, Feleacului și Clujului (1921). Amândouă au avut norocul să fie păstorite de doi ierarhi de valoare excepțională: Roman Ciorgariu, respectiv Nicolae Ivan. Despre ierarhul orădean s-a publicat un volum de studii și documente încă din 1981, prin strădania actualului cfrmuitor al eparhiei, P.S. Vasile Coman. Iată că recent a ieșit de sub tipar un volum consacrat marelui ctitor al eparhiei clujene, tot prin osteneala înfăptuită de azi al eparhiei, I.P.S. Arhiepiscop Teofil Herineanu, care semnează și o documentată prefață.

O lucrare de mari proporții a fost întocmită mai de mult, de către Nicolae Vasiliu, fost preot și protopop în Cluj. Dar tocmai din cauza dimensiunilor ei, a fost nevoie ca ea să fie revizuită și prezentată în forma actuală, mai succintă, de către pr. profesor Ioan Bunea, cunoscut prin numeroasele studii și predici publicate în periodicele noastre bisericesti. P.C. Sa se ocupă cu „Viața și activitatea episcopului Nicolae Ivan” (p. 23—154). Pe lângă obișnuitele date biografice, prezintă o serie de aspecte din multipla sa activitate, ca învățător în Sălște, preot la penitenciarul din Aiud, redactor la „Telegraful Român”, protopop în Alba Iulia, administrator protopopes în Orăștie, asesor (consilier) la Arhiepiscopia Sibiului, în slujba din urmă remarcându-se ca un neîntrecut gospodar. Un capitol mare îl constituie cel consacrat activității sale la

Cluj, întâi ca președinte al Consistoriului eparhial constituit în 1919, apoi ca episcop eparhial (1921). Sînt prezentate pe rînd activitatea lui în privința organizării eparhiei și „cîțoriile” sale: Academia teologică (1924), tipografia eparhială, foaia oficială „Renașterea”, biserica Sf. Nicolae din Cluj, catedrala episcopală, biserici noi în cuprinsul eparhiei, acțiunile de întărire a vieții religioase-morale a clerului și credincioșilor, luptele de apărare a drepturilor românești asupra Transilvaniei, încercarea de valorificare a patrimoniului cultural-artistic național, prin înființarea unui muzeu eparhial (inaugurat însă în 1938, sub Nicolae Colan).

Alte capitole sînt lucrate de trei teologi din Cluj-Napoca: Vocația de ctitor a episcopului Nicolae Ivan, de P.S. Episcop Iustinian Chira Maranureșanul (p. 157—162), Personalitatea episcopului Nicolae Ivan de Pr. Prof. Isidor Todoran (p. 163—169), Prezența episcopului Nicolae Ivan în problemele vremii de Arhid. Prof. Ioan Zăgăran (p. 170—198).

Partea a doua a volumului o constituie „Documentele” (p. 199—408), selecționate și prezentate de preoții clujeni Ioan Bunea, Octavian Picu, Simion Coman, Ioan Bizău și diaconul Iustin Tira. Este vorba de acte personale, acte privind activitatea lui ca învățător, protopop, redactor al Telegrafului Român și asesor consistorial, apoi ca episcop. Interesează,

în chip deosebit, corespondența cu marii ierarhi de altă dată, Miron Cristea, Nicolae Bălan (care nu i-a fost „adversar”, cum s-a scris la p. 137), Roman Ciorgariu, Lăcian Triteanu, Iosif Traian Badescu, Vasile Lazarescu sau cu oamenii politici și de cultură: Vasile Goldiș, Octavian Goga, Ioan Lupaș ș.a. Sînt pagini din care se pot reconstitui o serie de fapte din viața bisericăscă și culturală interbelică. Sînt redată și cîteva din cuvîntările sale ca episcop (p. 374—391).

Prodigioasa activitate a episcopului Nicolae Ivan (+ 3 februarie 1936) a fost continuată de episcopii Nicolae Colan (1936—1957), viitorul mitropolit al Ardealului (1957—1967), care și-a îndreptat atenția mai ales spre probleme culturale, păstoriind și în anii grei ai teroarei horthyste, apoi de conducătorul de azi al eparhiei, I.P.S. Teofil Herineanu, ca episcop, iar din 1973 ca arhiepiscop.

Lucrarea este un binemeritat omagiu adus memoriei vrednicului ctitor al eparhiei, care cinstește deopotrivă și pe cei ce au ostenit la redactarea și apariția ei.

Pr. prof. Mircea Păcurariu

Semnalăm ... Semnalăm ...

● Revista MISCELLANEA HISTORIAE ECCLESIASTICAE (VII, fasc. 71, Bruxelles și Louvain, 1985, p. 243—246) a publicat intervenția extrem de interesantă a profesorului nostru pr. Dr. Al. I. Ciurea la Congresul de la București din august 1980, intitulată: „À propos des mouvements laïcs dans l'histoire de l'Eglise Orthodoxe Roumaine au XIX-e siècle”. În același număr (p. 54—58) revista publică în extenso o intervenție verbală, probabil înregistrată, tot a prof. Al. I. Ciurea, în legătură cu raportul principal al Congresului, prezentat de prof. Pacaut, intervenție în care, cu de toți cunoscuta-i competență și cu hotărâre, profesorul român a combătut și a rectificat unele teze evident tributare istoriografiei occidentale și romano-catolice, prea adesea neinformată, dacă nu tendențioasă, mai ales cu privire la cauzele și consecințele schismei de la 1054.

● Și o premieră: revista La Espero care apare în limba esperanto la Stockholm, în al 60-lea an de existență, a publicat mai de mult în această „limbă”, dar la noi a ajuns abia acum, un articol tot al prof. dr. Al. I. Ciurea, intitulat: TRADICIAJ KREDO LINGVO EN RUMANIO, (nr. 6, 1972, p. 86—88, format mare, avînd trei coloane pe pagină). Reproduce în condiții excelente și trei monumente românești: catedrala ortodoxă din Alba Iulia, mîndștirea Sucevița și o frumoasă troiță din Oltenia. Am putut citi articolul cu ușurință, dar n-aș fi putut-o totuși face fără cele cîteva limbi europene cu al căror vocabular sînt oarecum familiarizat. „Limba” esperanto, dacă va avea cîndva vreun viitor, îl va avea cu exclusivitate printre intelectuali, și numai printre cei care vorbesc mai multe limbi. Dar dacă le vorbesc, ce nevoie mai au de esperanto?! Dar, cine știe!

● După prezentarea lui George Muntean din „România Literară”, a lui D. Abrudan din „Telegraful Român” și după alte semnalări în „Magazinul istoric”, „Săptămîna”, „Albina” etc. „Lazăr-Leon Asachi în cultura română” se bucură acum de o nouă recenzie, sub titlul O NOUA REAȘEZARE, în Contemporanul (nr. 26, iunie 1986, p. 12) sub semnătura lui Alexandru Spînu. Cartea e considerată „o spectaculoasă și, în primul rînd necesară reasezare a lui Lazăr-Leon Asachi în istoria culturii românești”. Ceea ce a și vrut să fie!

● Încă din secolul trecut R. Dubois (1885) și în secolul nostru (1961) biochimistii americani William D. Mc. Elory și Howard H. Seliger de la Universitatea din Baltimore au descoperit compoziția chimică a luciferinei și au reușit s-o reproducă sintetic. N-au reușit să reproducă luciferaza, dar au descris-o ca fiind o enzimă, adică o macromoleculă de albumină cu o formulă foarte complicată, fiind compusă din circa 1000 de unități de acidaminat. Aceste două substanțe, întîlnindu-se dau o reacție ciudată: luciferata smulge în calitate de catalizator, din molecula de luciferină doi atomi de hidrogen pe care îi înlocuiește cu doi atomi de oxigen.

Procesul descris mai sus de prof. dr. Tudor Opriș (revista Magazin, nr. 25, iunie 1986, p. 4, sub titlul Bioluminescența și mesele ei) ne-ar interesa mai puțin, dacă întîlnirea luciferinei cu luciferaza n-ar produce „o iradiere luminoasă”. Așadar țesuturile vii emit o anumită luminescență care a putut fi fotografiată printre altele la celulele creierului și ale miinilor. Încă prin 1920 biologul Gurvitz a demonstrat experimental — prin fotografii — că materia vie emite lumină. Unii se gîndesc chiar să învețe s-o capteze și să facă din ea o ușoară sursă energetică!

Noi vedem în ea o posibilă, dacă nu chiar certă explicație a ceea ce încă din vechime „s-a văzut” în jurul capetelor sfinților și s-a exprimat verbal și apoi plastic prin aureolă. Lumina interioară, anumite condiții de regim alimentar (post) și meditație (rugăciune) vor fi favorizînd procesul reacției produse de întîlnirea luciferinei cu luciferaza, adică a unor „lumini” interne care dau o „lumină” exterioară, aureolă.

● Cu SCRISORI DESPRE LOGICA LUI HERMES (cartea Românească, 1986, 232 p.) filosoful din Păltiniș, Constantin Noica își celebrează, pe măsura lui, cei 77 de ani pe care i-a trecut de curînd, „întreg, cînstit și sănătos”. O dată cu el a mai crescut cu o vîrstă și cultura română. Să ne ia în considerare un Mulți ani spus din toată inima și de noi, în casa cărora logica nu se află ca într-o casă străină, încă de pe cînd Samuil Micu-Klein traducea Logica lui Baumeister, Grigore al Argeșului Logica lui Damaschin și Lazăr-Leon Asachi, Logica lui Condillac!

● Un poet dintre cei născuți acum din razele lunii și din focul iubirii, Ion Nicolescu, ne trimite un volum de versuri intitulat frumos: ODELE PĂMÎNTULUI PÎRJOLIT DE IUBIRE (Cartea Românească, 1986, 86 p.). Sînt ode închinăte pămîntului românesc, gîsînd grauri de iubire de mare consistență lirică, încurajînd împotriva celor ce gîndesc la pîrjoliri cu bombe și gloanțe. Metafora abundă în volum fără ostentație și ne-ar plăcea să remarcăm o strofă:

Să facem focul soră
Și-n foc să facem horă
Că s-a-ndurat Maria
Să nască România.

Îi urăm lui Ion Nicolescu să-și înmulțească talentul care, evident, i s-a dat. Nu se dă oricui, dar cui i se dă, i se dă și o mare răspundere!

● Între 4—11 septembrie va avea loc la Universitatea Stirling din Scoția, Marea Britanie, cea de a noua Adunare Generală a Conferinței Bisericilor Europene. Ultima, a opta, a avut loc în insula Creta în 1979. O delegație a Bisericii Ortodoxe Române va fi prezentă în Scoția, în frunte cu Mitropolitul Antonie al Ardealului. În vederea lucrărilor, Secretariatul de studii al Conferinței, de la Geneva a publicat în mai multe limbi o carte intitulată: SLAVA LUI DUMNEZEU ȘI PACE PE PĂMÎNT, care va fi și tema Conferinței. Cartea a fost alcătuită în cea mai mare parte de compatriotul nostru Pr. dr. Dumitru Popescu, de mai mulți ani director de studii în conducerea Conferinței de la Geneva. De asemenea a mai publicat o carte intitulată: „De la Creta la Stirling”, cuprînzînd rapoartele ce se vor prezenta și date privitoare la desfășurarea Conferinței.

● La 29 mai 1986 a încetat din viață în vîrstă de 62 de ani mitropolitul Antonie de Leningrad și Novgorod. De curînd în locul său a fost ales mitropolitul Alexei de Talin și Estonia, unul din președinții Conferinței Bisericilor Europene.

ANTONIE P.

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

COMITETUL DE REDACȚIE: Dr. Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului — președinte; Pr. prof. Dr. Dumitru Abrudan — redactor responsabil; Diac. prof. Dr. Aurel Jivi, Arhid. Gheorghe Papuc, Pr. prof. Dr. Mircea Păcurariu; tehoredactori: Diac. Ezechiel Oancea, Pr. Teodor Damian; corector: Pr. Vartolomeu Constantinescu.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA” — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10376 presfir București, Calea Griviței nr. 64—66.